

UČNA PRIPRAVA

O TREH SINOVIH, SLOVENSKA LJUDSKA PRAVLJICA

Pripravila: Janika Škerl

Starost otrok: 3–6 let.

Učna tema: ljudska pravljica.

Učna enota: *O treh sinovih*, slovenska ljudska pravljica.

Področje dejavnosti: jezik, književnost.

Prostor: jasa/travnik, igralnica, bralni kotiček.

Cilji:

- Otrok posluša in doživlja pravljico *O treh sinovih* v spodbudnem učnem okolju (naravnem okolju).
- Otrok spozna pomen besedne zveze slovenska ljudska pravljica.
- Otrok zna poimenovati književne osebe.
- Ob podpori slikovnega gradiva in vprašanj zna obnoviti dogajanje v pravljici.
- Otrok spozna nove besede in s tem širi svoje besedišče slovenskega jezika.
- Otrok postavi ilustracije iz slikanice v pravi vrstni red.
- Otrok se uči samostojnega pripovedovanja s podporo Proppovih kart.
- Otrok prek dejavnosti s Proppovimi kartami spozna tipično strukturo ljudske pravljice.
- Otrok zazna spremembe oz. napake v dogajanju pri napačnem branju in jih zna popraviti.

Metode dela: pripovedovanje, metoda napačnega branja, pogovor, poslušanje, demonstracija.

Oblike dela: skupna, skupinska.

Sredstva in pripomočki: slikanica s pravljico *O treh sinovih*, kostum palčka, samostojno izdelane ilustracije na listih formata A4 (priloga 1), Proppove karte (priloga 2).

Literatura:

- Kordigel, M. in Jamnik, T. (1999). *Književna vzgoja v vrtcu*. Ljubljana: DZS.
- Kranjc, S. in Saksida, I. (2001). Jezik. V L. Marjanovič Umek (ur.), *Otrok v vrtcu: priročnik h Kurikulu za vrtce*. Maribor: Založba Obzorja.
- Propp, V. (2005). *Morfologija pravljice*. Ljubljana: Studia Humanitatis.
- Škerl, J. (2018). *Izpeljava komunikacijskega modela posredovanja književnosti na podlagi analize pravljice po Proppovih funkcijah v vrtcu s slovenskim učnim jezikom v Italiji*. Diplomaska naloga. Koper: Univerza na Primorskem.

IZVEDBA DEJAVNOSTI

Dejavnost je načrtovana po korakih komunikacijskega modela posredovanja književnosti, ter prilagojena jezikovnim značilnostim otrok iz vrtcev v slovenskem učnem jeziku v Italiji.

UVODNA MOTIVACIJA

Uvodni del dejavnosti naj bi se izvajal na odprtem, po možnosti na jasi ali drugje v naravi. Lahko se ga izvede ob priliki naravoslovnega dne ipd. Prisotni morata biti vsaj dve vzgojiteljici.

Medtem ko se otroci igrajo na jasi, se oddaljimo in preoblečemo v palčka. Nato se skrijemo za drevo ali grm in počakamo, da nas otroci zagledajo. Ko nas opazijo, pričnemo bežati po jasi. Predvidevamo, da nas bodo otroci poskušali uloviti. Ko nas končno ulovijo, se jim predstavimo, da smo gozdni palček, ki smo v gozdu našli knjigo. V knjigi je veliko pravljic. Radi bi jim prebrali eno izmed teh pravljic, ki pripoveduje prav o nekem gozdu.

GLAVNI DEL

Napoved besedila: Otroke posedemo v krog, jim pokažemo slikanico in povemo, da bomo prebrali slovensko ljudsko pravljico z naslovom *O treh sinovih*.

Prvo branje besedila: Interpretativno beremo pravljico in otrokom sproti kažemo ilustracije iz slikanice.

Čustveni premor in izjava po branju: Slikanico odložimo, počakamo približno 6 sekund in sledi izjava: »Kaj bi ti naredil s smrekami, če bi bile tvoje?«

Izražanje doživetij: Počakamo, da otroci povedo svoje občutke o prebranem.

Drugo branje besedila: Otrokom povemo, da bomo pravljico še enkrat prebrali. Interpretativno beremo pravljico.

Pogovor po branju in izražanje doživetij: Otrokom postavimo sledeča vprašanja: »Kdo nastopa v pravljici? Kam odpelje oče sinove? Kaj jih vpraša? Kaj odgovori prvi, kaj drugi, kaj pa tretji sin? Komu odda oče svoje posestvo in zakaj? Kaj bi ti storil, če bi podedoval posestvo od tvojega očeta?«

Tretje branje besedila: Otrokom pripovedujemo besedilo pravljice ob ilustracijah, ki smo jih sami pripravili.

Izražanje doživetij: Počakamo, da otroci povedo svoje občutke o pravljici.

Četrto branje besedila: Otrokom napovemo, da bomo pravljico še enkrat pripovedovali, vendar da bomo namenoma pri tem med branjem storili nekaj napak. Spodbudimo jih, da nas opozorijo, ko se pri pripovedovanju zmotimo.

Pogovor po branju in izražanje doživetij: Otroke razdelimo v starostno homogene skupine. Skupinama malčkov in sredinčkov postavimo sledeča vprašanja ob podpori samostojno izdelanih ilustracij pravljичnega dogajanja: »Zakaj je oče peljal sinove v gozd? Zakaj mislite, da ni želel oddati kmetije starejšima sinovoma? Kaj bi vi naredili, če bi bili oče? Kaj bi vi naredili, če bi bili sinovi?« Otroke iz starejše skupine razdelimo v skupine po 3. Z vsako skupino poskusimo uprizoriti pravljico. Previzamemo vlogo pripovedovalca. Vsak otrok si izbere enega junaka iz pravljice (očeta, prvega, drugega ali tretjega sina). Sami bomo pripovedovali dogajanje v odvisnem govoru, otroci pa bodo recitirali v premem govoru.

ZAKLJUČEK

Poglobljanje literarnoestetskega doživetja: Otroke razdelimo v starostno homogene skupine. Otroci prve skupine postavijo ilustracije iz slikanice v pravi vrstni red in ob tem povedo, kaj se dogaja na slikah. Otroci druge skupine se v bralnem kotičku urijo v samostojnem pripovedovanju pravljic s podporo Proppovih kart. Otroci tretje skupine se prosto igrajo v igralnici. Skupine se med sabo izmenjujejo, tako da vsi otroci izvedejo obe dejavnosti.

Priloga 1

Opis pripomočka – Samostojno izdelane ilustracije pravljice

Ilustriramo dogajanje pravljice na listih formata A4 ali A3. Na ilustracijah so prikazani glavni junaki in njihove misli. Na prvi ilustraciji je prisoten prvi sin in v oblaku njegov načrt, da bi smreke posekal. Na drugi ilustraciji je prisoten drugi sin in v oblaku njegov načrt, da bi gozd spremenil v mesto. Na tretji ilustraciji je prisoten tretji sin in v oblaku njegov načrt, da bi smreke pustil rasti. Na zadnji ilustraciji je prikazana junakova poroka.

Priloga 2

Opis pripomočka – Proppove karte

Samostojno izdelamo 18 kart, ki predstavljajo 18 Proppovih funkcij:* izhodiščno stanje, ločitev, prepoved, kršitev prepovedi, škodovanje ali manko, junakov odhod, srečanje z darovalcem, čarobno sredstvo, boj med junakom in škodovalcem, zmaga, vrnitev, prihod domov – zaznamovanje, lažni junak, težka naloga, naloga je rešena, prepoznavanje pravega junaka, razkrinkanje lažnega junaka in kaznovanje ter poroka. Poleg teh izdelamo še nekatere posebne karte. Prvi sta karti junaka, pri katerih imajo otroci možnost, da izberejo dečka, deklico, miško ali zajčka. Preostali dve sta karti darovalca, pri katerih imajo otroci možnost, da izbirajo med čarovnikom, medvedom, staro ženico in vilo. Izdelamo tudi karti škodljivca, ki otrokom ponujata izbiro med čarovnico, volkom, zmajem in grdim možem.

Igro s kartami izvedemo na tak način, da otroke spodbujamo k izmišljanju nove pravljice. Pri tem jih vodimo, jim ponudimo karte, jim damo možnosti, da izberejo junake, ter načine, kako se bodo le-ti odzvali v različnih pravljичnih situacijah. Otroci naj sami odločijo, kako poteka dogajanje v zgodbi.

*Več informacij o Proppovih funkcijah:

- Propp, V. (2005). *Morfologija pravljice*. Ljubljana: Studia Humanitatis.